

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
по научна специалност „Статистика и демография“ в СА „Д. А. Ценов“, гр. Свищов

Изготвил становището: доц. д-р Александър Цветанов Найденов,

преподавател от катедра „Статистика и иконометрия“, факултет „Приложна информатика и статистика“, УНСС-София, доктор по научна специалност 05.02.06 „Статистика и демография“ (Диплома №: 34089/17.05.2010, утвърдена с Протокол 4/16.03.2010), доцент по научна специалност „Статистика и демография“ (Свидетелство №: 70/2017 г., Заповед ЧР-800/01.03.2017, регистриран в НАЦИД).

Автор на дисертационния труд: Евгени Яшков Овчинников

Тема на дисертационния труд: „Проблеми при статистически анализ на динамични зависимости“

Основание за представяне на становището: участие в състав на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед №321/22.04.2019 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“, гр. Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

1. **Предмет** на научното изследване е задълбоченото разглеждане на проблемите, свързани със статистически анализ на зависимости при времевите редове.
2. **Обем** - дисертационният труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ е с общ обем 217 страници, от които 178 страници основно изложение, 1 страница декларация за оригиналност, 14 страници използвана литература (53 източника на кирилица и 160 на латиница) и 17 страници с приложения. Трудът съдържа 23 фигури и 27 таблици, като е структуриран във: въведение, три глави, заключение, използвана литература и приложения.
3. **Структура** – научната разработка има ясна структура и следва изцяло логиката на изследваната проблематика.

Във въведението е обоснована необходимостта от провеждането на задълбочен преглед и апробация на статистически инструментариум, касаещ изследването на връзки и зависимости при динамичните редове. Направен е кратък литературен обзор, свързан с разглежданата тематика.

Дефинирани са коректно обектът, предметът, целта и задачите на изследването. Изследователската теза на автора е, че: „...при спазването на изискванията за коректното им приложение, статистическите модели на динамични зависимости предоставят възможности за разширяване и задълбочаване на статистическия анализ по отношения на времевата синхронизация, посоката на причинната обусловеност, разпределението на факторното влияние и разграничаването между дългосрочни и краткосрочни зависимости“. Дисертантът е направил и кратко описание на използваната информационна база, методологията на изследването, използваните специализирани програми продукти и ограничителните условия на изследването.

В глава „Първа“ са разгледани концептуалните основни на статистическия анализ на динамичните зависимости. Тук е отделено специално място на основните принципи при статистическото изследване на зависимости, основните характеристики на анализа на динамика и специфичните особености при анализа на динамични зависимости.

Втора глава е посветена на теоретичните аспекти на моделирането на зависимостите при динамичните редове. В главата са подробно разисквани, както предварителният анализ на динамичните зависимости, така и спецификата на моделирането на тези зависимости при стационарни и нестационарни времеви редове.

Третата глава е с практико-приложна насоченост и касае апробирането на разглежданата статистико-иконометрична методология за изследването на връзката, поотделно, между две двойки важни макроикономически индикатори: „инфляция – безработица“ и „доходи – разходи на домакинствата“ в България.

Дисертационният труд завършва със заключение, синтезиращо основните моменти от проведеното от дисертанта изследване.

4. **Литература** - използваните от дисертанта източници на информация (вкл. и интернет ресурси), свързани с разглежданата тематика, показват отличната осведоменост на г-н Овчинников и задълбочения критичен поглед на един истински изследовател.
5. **Приложения** – с оглед стегнатостта на изложението и пълнота на съдържанието, дисертантът е поместил първичните данни и част от междинните изчисления в табличен формат в частта „Приложения“.

II. Преценка за формата и съдържанието на дисертационния труд

1. Преценка за актуалността и разработеността на изследвания в дисертацията научен проблем

В дисертационния труд задълбочено се разглеждат важни въпроси, свързани анализ на сложни взаимовръзки между ключови явления, измерени чрез съответните макроикономически показатели, които са от голямо значение за адекватното управление на страната ни.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Дисертантът демонстрира задълбочено познаване на литературата, касаеща разглежданата проблематика, отлично владеене на статистическия инструментариум, касаещ изследването на сложната същност на динамичните зависимости, както отлично боравене със специализиран статистически софтуер.

Научната разработка е ясно структурирана, съчетавайки оптимален обем на изложението и балансирано разпределение на информацията в отделните глави, ясен и логически последователен изказ, както и добра аргументация на направените научни заключения.

3. Мнение доколко авторефератът отразява точно и пълно труда

Авторефератът към дисертационния труд е с обем 32 страници и включва: обща характеристика на дисертационния труд, структура и съдържание на дисертацията, кратко, но съдържателно изложение на труда, справка за

основните научни приноси на дисертацията, декларация за оригиналност и списък на публикациите по темата на труда.

Авторефератът е подготвен отлично и резюмира коректно съдържанието на дисертационния труд, както и постигнатите от дисертантът научни и научно-приложни резултати.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Приносите в дисертационния труд са коректно представени в приложения от дисертанта списък и отразяват реално извършената от него научно-приложна работа.

Също така, като значими научни и научно-приложни приноси в разработката могат да се посочат:

- Коректното изясняване и определяне на мястото на изследването на динамични зависимости сред статистико-иконометричните методи за изследване на зависимости и анализа на времеви редове.
- Ясната систематизация на огромен набор на статистически и иконометрични инструменти за анализ на динамични зависимости, както при стационарните, така при нестационарните времеви редове.
- Добрата аргументация на причините за приложението на предварителният анализ в изследователския процес, с оглед диагностициране и предотвратяване на проблеми при установяването, оценката и последващата интерпретация на динамичните зависимости.
- Адекватната апробация на разискваните в теоретичните глави статистико-иконометрични инструменти за анализа на динамичните зависимости, поотделно, между двойките макроикономически показатели: „инфляция-безработица“ и „доходи-разходи на домакинствата“.
- Задълбоченият анализ на резултатите от разкритите динамични зависимости, както при трансферната функция, касаеща зависимостта „инфляция-безработица“, така и при моделите на интеграция и корекция на грешката, свързани със статистическия анализ на динамичната връзка „доходи-разходи на домакинството“.

Освен в дисертационния си труд, авторът е представил своите научно-изследователски резултати и в 1 студия на български език, 2 статии на български език и в 2 доклада (1 на английски и 1 на български език).

IV. Въпроси по дисертационния труд

Въз основа на разгледания дисертационен труд бих искал да отправя следните бележки към автора, които по никакъв начин не целят да омаловажат положения от него труд:

- За по-доброто асимилиране на разглежданата от автора сложна статистико-иконометрична материя, биха допринесли известен брой диаграми. Последните, също така, биха „разчули“ дългите текстове, особено в главите с теоретична насоченост.

- Би било добре, ако в изложението, касаещо описанието на компонентите на динамични редове, тези компоненти се представят както в текстови, така и във формален и графичен вид.
- За коректното възприемане на представената от дисертанта материя би допринесло и отстраняването на техническите неизправности, довели до нечетливост в част от формулите в дисертацията.
- С оглед на по-голяма пълнота на изложението, на стр. 10 към българските учени, работили по въпросите на статистическото изучаване на динамичните зависимости, могат да се добавят и имената на проф. Валентин Гоев и проф. Георги Мишев.
- На стр. 30, към методите за оценка на параметрите на моделите, биха могли да се добавят и бейесовските методи за оценка.

Също така, бих искал да отправя следните въпроси към автора на дисертацията:

- Смята ли дисертантът, че отстраняването на сезонността в анализираните от него динамични редове би било по-пълноценно и по-адекватно, ако се използват други статистически инструменти (вместо използваните от него изкуствени променливи), като например: X-12-ARIMA, TRAMO/SEATS или STL?
- Тъй като не става ясно от изложението, може ли дисертантът да обясни къде в глава Трета се използват вторите последователни разлики на логаритмите на ИПЦ и коефициента на безработица, които са представени в Приложение 4?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд на тема: „Проблеми при статистически анализ на динамични зависимости“ представлява едно задълбочено научно и научно-приложно изследване, което представя докторанта като завършен изследовател. Трудът е разработен в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, отразени в Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото приложение.

В заключение и с оглед качеството на предложения дисертационен труд, убедено изразявам становище си „за“ присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Статистика и демография“ на Евгени Яшков Овчинников.

Дата: 08.05.2019 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Ал. Найденов)